

Súd: Okresný súd Liptovský Mikuláš
Spisová značka: 1Ps/35/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5616208229
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 10. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Katarína Podhorcová
ECLI: ECLI:SK:OSLM:2020:5616208229.7

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Liptovský Mikuláš sudkyňou JUDr. Katarínou Podhorcovou v právnej veci starostlivosti o X. K., nar. X. XX. XXXX, trvale bytom G. P. XX, okres G. U., zastúpenú procesným opatrovníkom Mestom Liptovský Hrádok, so sídlom Hviezdoslavova 170, Liptovský Hrádok, IČO: 00 315 494, o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, za účasti Okresnej prokuratúry Liptovský Mikuláš, takto

rozhodol:

I. Súd o b m e d z u j e X. K., nar. X. XX. XXXX, trvale bytom P. Ú. XX/XX, G. P., v spôsobilosti na právne úkony tak, že nie je spôsobilá nakladať so sumou v peňažných prostriedkoch prevyšujúcich 12,50,- eur týždenne, alebo vecami v hodnote prevyšujúcej 12,50,- eur týždenne, nie je spôsobilá uzatvárať dohody, zmluvy, preberať záväzky, u ktorých hodnota prevyšuje 12,50 eur týždenne; uzatvárať dohody, zmluvy, preberať záväzky, ku ktorým je podľa dohody zmluvných strán alebo zo zákona potrebná písomná forma.

II. Súd u s t a n o v u j e X. K., nar. X. XX. XXXX, trvale bytom P. Ú. XX/XX, G. P., za opatrovníka Mesto Liptovský Hrádok, so sídlom Hviezdoslavova 170, Liptovský Hrádok, IČO: 00315494.

III. Opatrovník je p o v i n n ý zastupovať X. K., nar. X. XX. XXXX, pri právnych úkonoch, ktorých hodnota prevyšuje 12,50,- eur týždenne, na ktoré X. K. nie je spôsobilá; spravovať jej majetok v bežných veciach, a ak nejde o bežnú vec, musí byť právny úkon schválený súdom.

IV. Opatrovník je p o v i n n ý podávať Okresnému súdu Liptovský Mikuláš dvakrát ročne, vždy k 31. 7. a k 31. 1., o správu o výkone funkcie opatrovníka, správu o X. K., účet o správe majetku X. K..

V. Trovy dôkazov p l a t í štát.

VI. Žiaden z účastníkov n e m á nárok na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Dňa 25. 11. 2016 bol Okresnému súdu Liptovský Mikuláš doručený podnet Obce Liptovská Porúbka na odvolanie U. K., ako doterajšieho opatrovníka osoby pozbavenej spôsobilosti na právne úkony L. K., z dôvodu, že opatrovník si neplní povinnosti vyplývajúce mu z funkcie. Obec navrhla nielen opätovné posúdenie zdravotného stavu L. K., ale aj X. K., jeho manželky. Úradnou činnosťou súd zistil, že X. K. sa liečila v Psychiatrickej ambulancii MUDr. K. V. so sídlom prevádzky v G. B.. Posledný záznam z vyšetrenia bol zo dňa 8. 9. 2015. Všeobecná lekárska pani X. K. MUDr. C. V. oznámila súdu dňa 15. 3. 2017, že menovaná bola v jej ambulancii naposledy 18. 9. 2015, odvtedy nemá o nej žiadne informácie. Užívala lieky na psychiku, z dokumentácie vyplýva reziduálna schizofrénia s paranoidnou nadstavbou, posledný zápis u psychiatricky MUDr. V.j je zo dňa 9. 7. 2015.

2. Uznesením sp. zn. 1Ps/35/2019 zo dňa 23. 4. 2018 súd začal konanie o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony X. K. a ustanovenie opatrovníka.

3. Na základe žiadosti súdu o zaujatie stanoviska, oznámilo Mesto Liptovský Hrádok dňa 18. 4. 2018 súhlasné stanovisko k vykonávaniu funkcie opatrovníka X. K..

4. Uznesením č. k. 1Ps/35/2016-39 zo dňa 23. 4. 2018 súd ustanovil v konaní za procesného opatrovníka X. K. Mesto Liptovský Hrádok.

5. Dňa 8. 12. 2016 oznámila Okresná prokuratúra Liptovský Mikuláš svoj vstup do konania podľa § 13 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku.

6. Vzhľadom k potrebe zistenia stavu duševného zdravia X. K., t. j., či ide o osobu, ktorá je skutočne postihnutá duševnou poruchou, a ak áno, akú intenzitu táto porucha dosahuje, súd nariadil znalecké dokazovanie a ustanovil v konaní za znalkyňu v odbore zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria, MUDr. E. U.D..

7. Napriek opakovaným predvolaniam znalkyne X. K. opakovane nepreberala zásielky s predvolaním na ambulantné psychiatrické vyšetrenie, v dôsledku čoho znalkyňa dlhodobo nemohla vypracovať znalecký posudok. Na základe uvedenej skutočnosti súd nariadil predvedenie X. K. na psychiatrické i psychologické vyšetrenie v riadnom i náhradnom termíne, a toto ktoré bolo realizované dňa 10. 8. 2020.

8. Zo zistení a záverov znalkyne vyplýva, že u pani X. K. je prítomná toxická exogénna psychóza so schizofrénnym obrazom, jej intelektové schopnosti sú v úrovni mentálnej retardácie ľahkého stupňa. Prítomné sú postpsychootické zmeny osobnosti a organické zmeny osobnosti. Zdravotný stav vyžaduje, aby chodila na pravidelné kontroly do psychiatrickej ambulancie a na pravidelné kontroly ku obvodnému lekárovi. Samotná pani X. K. nemá pocit choroby ani telesnej, ani duševnej. Od septembra 2015 nebola na žiadnom vyšetrení. V prípade zlepšenia výsledkov krvného obrazu by sa jej mohol zlepšiť psychický stav, avšak o vyliečení zatiaľ nemožno uvažovať. Nemožno očakávať zlepšenie zdravotného stavu vo vzťahu k duševnej poruche. Pri odmietaní spolupráce v ambulantnej liečbe u ambulantného psychiatra a obvodného lekára možno očakávať zhoršenie zdravotného stavu X. K. vo vzťahu k duševnej poruche. Menovaná nie je schopná navonok prejavíť svoju vôľu, do značnej miery je ovplyvniteľná inými osobami. Nie je schopná orientovať sa v čase (minulosť, prítomnosť, budúcnosť) vo vzťahu k plánovaniu budúcnosti. Nie je schopná posúdiť dôsledky svojich rozhodnutí vo vzťahu k ich následkom. Prítomný je kognitívny deficit stredne ťažký, až ťažký stupeň. Je schopná porozumieť obsahu verbálneho prejavu, ktorý je jednoduchý a konkrétny, neobsahuje cudzie slová (napr. jednoduchý kuchársky recept, návod na upratovanie a pod.) a primerane naň z hľadiska obsahu reagovať. Nie je schopná porozumieť obsahu verbálneho prejavu, ktorý je zložitý, abstraktný a obsahuje cudzie slová, a nedokáže primerane naň z hľadiska obsahu reagovať. Napr., nedokáže porozumieť súdnemu rozhodnutiu a primerane naň z hľadiska obsahu reagovať. Je schopná čítať, písať a počítať, odpočítava s chybami. Je schopná porozumieť písanému textu, ktorý je jednoduchý a konkrétny, neobsahuje cudzie slová, a primerane naň z hľadiska obsahu reagovať. Nie je schopná porozumieť obsahu písaného textu, ktorý je zložitý, abstraktný, obsahuje cudzie slová a odborné výrazy a nedokáže primerane naň z hľadiska obsahu reagovať. Nie je schopná pochopiť hodnotu vecí, aká je im v spoločnosti obvykle prikladaná vo vzťahu k peňažnému vyjadreniu. Je schopná nakladať s peňažnými prostriedkami obmedzene, v sume 12,50 eur týždenne. Nie je spôsobilá uzatvárať zmluvy, záväzky, ani dohody, ku ktorým je podľa zákona potrebná písomná a ústna forma. Nie je schopná vybaviť si svoje záležitosti sama na úradoch. Pri vyšetrení vedela určiť, koľko stoja základné potraviny (že cigarety stáli 50 korún v minulosti), a vedela sa vyjadriť, aké má výdavky na domácnosť. Pravdepodobne neplatila nájom za byt a vznikla jej pomerne vysoká dlžná suma.

9. Dňa 27. 10. 2020 bolo vykonané pojednávanie za prítomnosti X. K., ktorá sa dostavila na pojednávanie v sprievode inej osoby, ňou označenej ako opatrovateľ, resp. pestún, ktorá na ňu čakala v priestoroch vchodu do budovy súdu, za prítomnosti prokuratúry Liptovský Mikuláš, taktiež za prítomnosti znalkyne MUDr. E. U.. Procesný opatrovník sa na pojednávanie nedostavil. Dodatočne ospravedlnil písomne (elektronické doručenie podania dňa 28. 10. 2020) svoju neprítomnosť na pojednávaní z dôvodu pracovnej zaneprázdnenosti, s vyjadrením súhlasu, aby sa pojednávanie vykonalo bez jeho účasti. Procesný opatrovník súčasne vyjadril nesúhlas s ustanovením za opatrovníka X. K.. V tejto súvislosti

súd k neštandardnému postupu Mesta Liptovský Hrádok poukazuje na jeho predchádzajúci, jasný a zrozumiteľný, súhlas s výkonom funkcie opatrovníka X. K. zo dňa 18. 4. 2018.

10. Znalčkyňa na pojednávaní uviedla, že od podania znaleckého posudku, keď posudzuje správanie pani K. i na pojednávaní, sa nič nezmenilo. Je vidieť, že jednoduchým verbálnym pokynom, napr., že je vhodné si vydezinfikovať ruky, rozumie, ale inak ostatným, abstraktnejším výrazom, pojmom, vyjadreniam, by nerozumela. Znalčkyňa mala opakovane problém zabezpečiť jej prítomnosť na vyšetrení, stalo sa tak až 10. 8. 2020. Taktiež mala najskôr problém získať zdravotnú dokumentáciu od obvodného lekára, keď pani K. tvrdila, že chodí ku MUDr. Č., pritom táto lekárka už dlhšiu dobu nežije. Ona fakticky od roku 2015 nebola u obvodného lekára, k tomu nie je žiadna dokumentácia. Znalčkyňa zisťovala ďalšiu dokumentáciu v psychiatrickej ambulancii Liptovskej nemocnice s poliklinikou v Liptovskom Mikuláši, kde sa ku zdravotnej dokumentácii napokon dostala. Trvá na záveroch a zisteniach, že X. K. trpí na reziduálnu schizofréniu, prítomná je organická porucha osobnosti, podľa psychologického vyšetrenia je prítomná toxická exogénna psychóza so schizofrénnym obrazom. Pani K. nemá pocit choroby telesnej, ani duševnej. Jej zdravotný stav vyžaduje, aby chodila pravidelne na kontroly, mala by navštevovať pravidelne psychiatrickú ambulanciu, a podľa problémov, ktoré má s nohou, mala by navštevovať aj neurologickú ambulanciu. Mala by sa pravidelne zúčastňovať preventívnych prehliadok u obvodného lekára. Vo vzťahu k duševnej poruche nemožno očakávať zlepšenie zdravotného stavu, možno očakávať skôr jeho zhoršenie, zvlášť, keď nechodí na kontroly a neužíva lieky. Nie je schopná navonok prejavíť svoju vôľu. Do značnej miery je ovplyvniteľná inými osobami.

11. Znalčkyňa ďalej uviedla, že X. K. býva často dezorientovaná, nie je schopná orientovať sa v čase. Do tohto prednesu znalkyne vstúpila, bez udelenia slova, X. K. so slovami: „Ja poznám celý Liptovský Mikuláš, poznám aj všetky cesty a obchody“. Znalčkyňa ďalej uviedla, že X. K. nie je schopná posúdiť dôsledky svojich rozhodnutí vo vzťahu k ich následkom. Prítomný je kognitívny deficit stredne ťažký, až ťažký stupeň. Je schopná porozumieť obsahu verbálneho prejavu, ktorý je jednoduchý a konkrétny, neobsahuje cudzie slová, napr. jednoduchý kuchársky recept, návod na upravovanie a pod. a primerane naň z hľadiska obsahu vie reagovať. Nie je schopná porozumieť obsahu verbálneho prejavu, ktorý je zložitý, abstraktný a obsahuje cudzie slová a nedokáže naň z hľadiska obsahu reagovať, napr. nedokáže porozumieť súdnemu rozhodnutiu a primerane naň z hľadiska obsahu reagovať. Je schopná čítať, písať, počítat', ale odpočítava s chybami. K uvedenému vyjadreniu X. K. opäť bez udelenia slova zasiahla: „Nám zomrela pani učiteľka, tak ja neviem počítat'.“

12. Znalčkyňa sa ďalej vyjadrila, že X. K. je schopná porozumieť písanému textu, ktorý je jednoduchý a konkrétny, neobsahuje cudzie slová, a primerane naň z hľadiska obsahu reagovať. Nie je schopná porozumieť obsahu písaného textu, ktorý je zložitý, abstraktný a obsahuje cudzie slová a odborné výrazy, nedokáže naň z hľadiska obsahu reagovať. Nie je schopná pochopiť hodnotu vecí, aká im je v spoločnosti obvykle prikladaná, vo vzťahu k peňažnému vyjadreniu. Je schopná nakladať s peňažnými prostriedkami v sume 12,50 eur do týždňa. Nie je schopná sama si vybaviť veci na úrade. Do uvedeného prednesu znalkyne opäť zasiahla X. K. vyjadrením: „Ja si veci viem vybaviť, ale na úrade vravia, že som drzá. Napríklad, keď poviem, že decko nemá byť pri mame, ale v škole. Čo ja viem, aké je to decko? Jej mama je Ľuba, je učiteľka. Ja som povedala, že vy budete takí, keď nebudete mať peniaze.“ Znalčkyňa ďalej uviedla, že X. K. nie je spôsobilá uzatvárať zmluvy, záväzky ani dohody, ku ktorým je podľa zákona potrebná písomná a ústna forma. X. K.Á. vstúpila do tohto prednesu slovami: „Onô toto...opatrovatel' povedal, že nie som schopná, povedal, že nie som svojná. Depresiu, zlodejstvo, krádež, viete? Opatrovník povedal, oni by všetko za peniaze. Rozumiete už? A že som nesvojprávna, a že sa musí o mňa starať. Starého sa o mňa dobre stará. Za dobrotu ma bije E. R., L. syn. Keď mu dám peniaze, tak pokúpi.“ Znalčkyňa ďalej uviedla, že X. K. tvrdí, že si vie sama vybaviť náhradné bývanie, ona má však narušené exekutívne funkcie, nedokáže organizovať, plánovať a riadiť, viesť domácnosť. Nedokáže si sama vybaviť náhradné bývanie, to by jej mal pomôcť vybaviť obecný úrad. Jej zdravotný stav vyžaduje neustále, celodenné opatrovanie druhou osobou. Doteraz ju opatroval jej syn U. K., a tak navrhuje, aby tak robil aj doteraz. Na otázku sudkyne znalčkyňa uviedla, že s jej synom nikdy nehovorila. Predvolávala i jeho, aby pani K. doviedol na vyšetrenie, avšak neurobil tak. Obrátila sa na obecný úrad, aby ho požiadali, nech sa ku nej dostaví, ale opäť tak neurobil. Pani X. K. má pomýlenú hierarchiu hodnôt. Myslí si, že dostáva invalidný dôchodok, a nie starobný. Keď dostane dôchodok, jej prioritou je kúpiť si cigarety, nekladie na prvé miesto zaplatenie nájmu, elektriny, vody, narástla jej vyššia dlžná suma. X. K. k prednesu znalkyne uviedla: „Tak som šibnutá alebo som zdravá? Ten znalecký posudok má asi moja doktorka.“ Po vysvetlení sudkyňou X. K., že podľa doručky jej bol znalecký posudok doručený do

vlastných rúk dňa 9. 9. 2020 sa X. K. vyjadrila, že znalecký posudok nečítala. „Vtedy pani znalkyňa písala a ja som ju počúvala. Ja mám ten znalecký posudok doma, ale nečítala som ho. Dajte to pani doktorke V. R. B. do kartotéky. Mne treba kúpiť aj cigarety, pani doktorka. Lepšie ako pálenka alebo pivo. Ja zaplatím elektrikú, nájom, a potom si musím nechať do ruky. Nie je pravda, že si kupujem prvé cigarety, iba keď mi ostanú peniaze.“ X. K. ďalej predniesla otázku, prečo bola na pozorovaní v Liptovskom Mikuláši, k čomu jej bolo sudkyňou vysvetlené, že pre účely vypracovania znaleckého posudku v prejednávanej veci nebola umiestnená v ústave na pozorovanie duševného stavu. K uvedenému znalkyňa objasnila, že hospitalizácia, o ktorej hovorí X. K.M., bola v roku 1996 - 1997. Ona sama si naposledy želala preskúmanie jej duševného stavu v čase, keď jej všetkých šesť detí bolo umiestnených do ústavu. Po odchode znalkyne z pojednávacej miestnosti sa X. K. obrátila na sudkyňu s vyjadrením: „Treba niečo podpísať? A dajte si dole ten náhubok!“ Po vysvetlení sudkyne, že na tvári má rúško kvôli ochrane svojho okolia, X. K. uviedla: „Áno, viem, teraz je tá epidémia kvôli rakovine.“

XX. X. K. po zákonom poučení v súlade s ust. § 32 ods. 1, § 32 ods. 2, § 231, 241, 243 ods. 3 CMP uviedla, že vie, čo je predmetom konania, ide o lieky, „pichali mi aj do r..i injekcie, nie do mäsa, ale do svalu, a potom ma to bolelo“. Sudkyňa podrobne poučila X. K., že predmetom konania je rozhodovanie o jej spôsobilosti na právne úkony, poučená bola jasne a zrozumiteľne o tom, že má právo, aby sa zúčastňoval konania jej dôverník. Súčasne jej sudkyňa vysvetlila, že v konaní má ustanoveného procesného opatrovníka Mesto Liptovský Hrádok (ospravedlnil svoju neprítomnosť na pojednávaní). X. K. ďalej uviedla, že vie, o čom sa tu bude jednať. „Nemusi tu byť žiadny dôverník. Dole čaká ten môj opatrovateľ E. R., on tu nemusí byť v pojednávacej miestnosti. Potom si jeho vyšetrujte, keď chcete. Pani doktorka, povedzte mi, čo znamená slovo odridovaný? Lebo môj syn mi vraví, keď príde doma ma pozrieť, že keby som nebola jeho mať, tak ma zabije. Dcéry mi také nehovoria. Zavolajte si synov na pojednávanie. Preskúšajte ich. Depresiu, a nič. Ja nemám dôchodok. Ja nemám dôchodok, mám invalidný 231 korún. Ja mám 70 rokov, ale to treba vybaviť. Ale ako si mám vybaviť, keď nemám peniaze na cestu?“ Na otázky prokurátorky ku funkcii opatrovníka X. K. uviedla: „Za opatrovníka nie syna U., ja mám dcéry, U., U., X., X., X., U.. Ony sa môžu o mňa starať, obslúžiť ma, keď mi je zle. Ja neviem, kde sú teraz, v Hrádku voľakde.“ Na ďalšie otázky sudkyne X. K. odpovedala: „Ja nemám dlh na bytovom. To som mala. Viem, že na bytovom bol Ľubo. Ja bývam teraz v byte, kým ma nevystahujú, s pestúnom. S nikým iným tam nebývam. Dcéry chodia za mnou, keď majú kedy. Naposledy boli cez prázdniny. Častejšie nechodia, lebo nemajú kedy. Nechodia, aby ich neznásilnili. Znásilniť by ich mohli cigáni alebo aj bieli.“

14. Okrem výsluchu znalkyne a X. K. bolo oboznámené s obsahom spisu, najmä s podnetom Obce Liptovská Porúbka, s oznámením Okresnej prokuratúry Liptovský Mikuláš o vstupe do konania, s výsledkom lustrácie v evidencii REGOB, z ktorej je zrejme trvalé bydlisko X. K. v mieste obvodu Okresného súdu Liptovský Mikuláš. Oboznámené bolo i s písomným vyjadrením Mesta Liptovský Hrádok zo dňa 18. 4. 2018 o súhlase s výkonom funkcie opatrovníka. Taktiež bolo oboznámené s uznesením o nariadení predvedenia X. K. ku znalkyni, s oznámením Sociálnej poisťovne zo dňa 12. 10. 2020 o priznaní starobného dôchodku X. K. vo výške 236,10 eur. Ku údajom o starobnom dôchodku X. K. uviedla, že nevedela, že má priznaný starobný dôchodok. Oboznámené bolo i s obsahom pripojených Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp. zn. 9Ps/19/2016, 1Ps/36/2016, 10C/109/2016.

15. Zo spisu Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp. zn. 10C/109/2016 mal súd preukázané, že voči L. K. a X. K. sa vedie konanie o vypratanie bytu s príslušenstvom. V rámci uvedeného konania boli zisťované osoby, ktoré by mohli byť ustanovené za procesného opatrovníka X. K., pričom zistené bolo, že dcéry X. K., X. K.Á., X. K. R. X. K. vyjadrili nesúhlas s ustanovením za opatrovníka ich matke. Z pripojených spisov je zrejme, že dcéra X. K., U. K., bola rozhodnutím Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. k. 5Ps/1/2013-62 pozbavená spôsobilosti na právne úkony a za opatrovníka jej bola, po odvolaní brata U. K., ustanovená Obec Jamník. Menovaná teda nie je spôsobilá opatrovať svoju matku. Z výsledku lustrácií v registri obyvateľov vyplýva, že napriek tvrdeniu X. K., že má dcéru U., zistené bolo, že dcéru s takýmto menom nemá. Jej deti sú X. K., X. K., L. K., U. K., X. K., U. K.. Z obsahu správy Okresného riaditeľstva PZ v Liptovskom Mikuláši, odbor poriadkovej polície, Obvodné oddelenie PZ Liptovský Hrádok zo dňa 27. 10. 2020, vyplýva, že v jednej domácnosti nežije len sama s pestúnom, ako tvrdila na pojednávaní, ale v byte majú žiť i ďalšie osoby, minimálne synovia L.O. K. R. U. K., manžel X. K., L. K., ktorý bol rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. k. 3Ps/5/2011-28 zo dňa 28. 10. 2011 pozbavený spôsobilosti na právne úkony. Za opatrovníka mu bol ustanovený syn U. K.o. Tento bol uznesením Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. k. 1Ps/36/201-86 zo dňa 24. 5. 2018 odvolaný z funkcie opatrovníka L. K., a novým

ustanoveným opatrovníkom sa stalo Mesto Liptovský Hrádok. K odvolaniu U. K. z funkcie opatrovníka jeho otca došlo na základe podnetu Obce Liptovská Porúbka z dôvodu, že U. K. si neplní povinnosti vyplývajúce mu z funkcie. Neposkytuje a nezabezpečuje platenie nájmu a služieb spojených s nájmom bytu. Už v danom konaní bolo preukázané, že pri výkone funkcie opatrovníka U. K., jeho sestry, teda dcéry X. K. a L. K., nepomáhali. Synovi L. K. bol nariadený výkon trestu odňatia slobody.

16. Podľa § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov či jedov je schopný robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jeho spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí.

17. Podľa § 231 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len CMP) v konaní o spôsobilosti na právne úkony súd rozhoduje o

- a) obmedzení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony,
- b) zmene obmedzenia spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony,
- c) navrátení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony.

18. Podľa § 239 CMP, ten, o koho spôsobilosti sa koná, má v konaní spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu.

19. Podľa § 240 ods. 3 CMP rozhodnutie vo veci samej súd okrem zákonného zástupcu alebo procesného opatrovníka doručí aj osobe, o ktorej spôsobilosti sa koná. Osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, môže požiadať, aby jej súd doručoval všetky písomnosti v konaní.

20. Podľa § 241 ods. 1 CMP súd poučí osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná, o jej procesných právach a povinnostiach, najmä o práve zvoliť si zástupcu.

21. Podľa § 241 ods. 2 CMP poučenie podľa odseku 1 súd uskutoční spôsobom, ktorý zohľadňuje zdravotný stav osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná.

22. Podľa § 242 CMP osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, môže požiadať, aby sa zúčastňoval konania jej dôverník, ktorý nie je jej zástupcom. O tejto možnosti ju súd poučí.

23. Podľa § 243 ods. 1 CMP súd vyslúchne osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná.

24. Podľa § 243 ods. 2 CMP súd výsluch uskutoční spôsobom, ktorý je vhodný a primeraný s ohľadom na zdravotný stav. Ak je výsluch na ujmu zdravotného stavu, možno od výsluchu upustiť. Súd v takom prípade osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná, vzhliadne.

25. Podľa § 61 Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP) procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

26. Podľa § 67 CSP každý môže pred súdom samostatne konať v rozsahu, v akom má spôsobilosť na právne úkony.

27. Podľa súčasnej právnej úpravy, danej o. i. Civilným mimosporovým poriadkom, je vylúčené rozhodovanie o pozbavení spôsobilosti na právne úkony, a toto je možné na základe ľudskoprávných štandardov kvalifikovať ako protiprávny úkon. V súlade i s ustálenou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva teda úplné pozbavenie spôsobilosti na právne úkony nie je možné. Najprísnejším riešením pri osobách, ktoré trpia duševnou poruchou, môže byť len obmedzenie spôsobilosti na právne úkony súdom, pričom súd vymedzí v rozsudku rozsah právnych úkonov, v akom spôsobilosť na právne úkony obmedzil. Rozhodovanie o spôsobilosti na právne úkony je rozhodovaním o najcitlivejšej otázke existencie človeka a obmedzenie spôsobilosti na právne úkony je závažným zásahom do prirodzených práv človeka (čl. 5, 10 Listiny základných práv a slobôd, čl. 14, 19 Ústavy Slovenskej republiky). Pri uplatňovaní prípadného zásahu do základných ľudských práv a slobôd, teda aj ich pri ich obmedzení, musí byť zachovaná podstata a zmysel obmedzenia, a toto nesmie byť zneužívané na iný účel, než pre ktorý bolo stanovené. Súd sa v konaní musí vždy zaoberať aj tým, či neprihádzajú do úvahy menej radikálne zásahy do integrity fyzickej osoby, než navrhované obmedzenie spôsobilosti na právne úkony,

rešpektujúc primárny cieľ, a to je sledovanie záujmu dotknutej osoby, a až následne sa skúma záujem verejných, či tretích osôb. Je neprípustné, aby bol preferovaný verejný záujem a záujem tretích osôb pred záujmom dotknutej osoby.

28. Osobe, o ktorej spôsobilosti sa koná, Civilný mimosporový poriadok v novom právnom režime priznáva spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu, bez ohľadu na to, že za neho koná procesný opatrovník alebo zákonný zástupca.

29. V prejednávanej veci bolo možné vyslúchnuť X. K. a zisťovať jej názor a postoje k predmetu konania, avšak v súlade i so zisteniami a závermi znalkyne, pani X. K. má obmedzený náhľad na svoj zdravotný stav, čo vyplynulo aj z jej inkoherentných vyjadrení na pojednávaní. Menovaná opakovane, bez udelenia slova, vstupovala do prednesu znalkyne vyjadreniami, ktoré priamo nesúviseli s prednesom znalkyne, s vyjadreniami špecifického charakteru a slovníka, a to aj vo vzťahu ku sudkyňi (výzva sudkyňi, aby si dala dolu „náhubok“). Z vyjadrenia X. K. vyplýva, že nevie, že je poberateľkou starobného dôchodku, a nie invalidného dôchodku. Tvrdila, že sa môžu o ňu starať dcéry, pritom je zrejmé, že tieto ju dlhodobo nenavštívili a v konaní ani nebola zistená ďalšia blízka osoba, ktorá by bola ochotná a spôsobilá vykonávať funkciu opatrovníka. Z vyjadrení X. K. na pojednávaní tiež vyplýva, že nemá dostatočné informácie týkajúce sa povinnosti platieb za užívanie bytu, vyjadrila sa, že ďalšia osoba mala platby realizovať, avšak na základe existencie dlhu na nájomnom, ktorý je preukázateľný z prebiehajúceho konania sp. zn. 10C/109/2016, vyplýva, že rodina L. K.M., X. K. a ich detí, dlhodobo zanedbávala platby nájomného, a komunikácia obce s touto rodinou je výrazne komplikovaná. Z hľadiska posudzovania dôvodnosti úvah o obmedzení spôsobilosti na právne úkony X. K. súd považuje primárne za najpodstatnejší dôkaz znalecký posudok znalkyne MUDr. E. U.. Zo zistení a záverov znalkyne vyplýva, že X. K. trpí na reziduálnu schizofréniu (F 20.5), prítomná je organická porucha osobnosti (F 07.8). Podľa psychologického vyšetrenia je prítomná toxická exogénna psychóza so schizofrénym obrazom. Z hľadiska intelektových schopností bola u nej konštatovaná mentálna retardácia minimálne ľahkého stupňa. Prítomné sú postpsychotické zmeny osobnosti a organické zmeny osobnosti. Zdravotný stav vyžaduje, aby chodila na pravidelné kontroly na psychiatrickú ambulanciu a pravidelné kontroly ku obvodnému lekárovi, a v priebehu konania sa ukázala i potreba neurologickej intervencie, avšak preukázané bolo, že najmenej od roku 2015 odborné ambulancie a ambulanciu obvodného lekára X. K. nenavštívila. Zo zistení a záverov znalkyne tiež vyplýva, že zlepšenie zdravotného stavu vo vzťahu k duševnej poruche nemožno očakávať, do úvahy prichádza skôr zhoršenie zdravotného stavu, pričom tento predpoklad je odôvodnený o to viac, že X. K. nechodí na lekárske kontroly a neužíva lieky. Menovaná nie je schopná navonok prejsť svoju vôľu, do značnej miery je ovplyvniteľná inými osobami, nie je schopná orientovať sa v čase vo vzťahu k plánovaniu budúcnosti, nie je schopná posúdiť dôsledky svojich rozhodnutí vo vzťahu k ich následkom. Prítomný je kognitívny deficit stredne ťažký, až ťažký stupeň. Je schopná porozumieť obsahu verbálneho prejavu a písaného textu, ktorý je jednoduchý a konkrétny, neobsahuje cudzie slová, nie je schopná porozumieť zložitejšiemu abstraktnému prejavu, obsahujúcemu cudzie slová, nedokázala by naň z hľadiska obsahu reagovať. Nedokáže porozumieť súdnemu rozhodnutiu a primerane naň z hľadiska obsahu reagovať. Je schopná čítať, písať a počítať, avšak odpočítava s chybami. Nie je schopná pochopiť hodnotu vecí, aká je im v spoločnosti obvykle prikladaná vo vzťahu k peňažnému vyjadreniu. Je schopná nakladať s peňažnými prostriedkami vo výške 12,50 eur týždenne. Nie je spôsobilá uzatvárať zmluvy, záväzky, ani dohody, ku ktorým je podľa zákona potrebná písomná a ústna forma. Nie je schopná vybaviť si svoje záležitosti sama na úradoch. Z vyjadrenia X. K. na pojednávaní vyplýva i zistenie, že táto sa neorientuje ani v otázke aktuálne platnej meny, keď uviedla, že poberá invalidný dôchodok v korunách.

30. Prokurátorka v záverečnom prednesene navrhla, na základe výsledkov vykonaného dokazovania, najmä na základe zistení a záverov znalkyne, obmedziť X. K. v spôsobilosti na právne úkony v intenciách odporúčaní znalkyne a súčasne navrhla ustanoviť za opatrovníka menovanej Mesto Liptovský Hrádok, pretože neboli zistené žiadne osoby, ktoré by mohli túto funkciu vykonávať. X. K. v záverečnom návrhu nič neuviedla.

31. Na základe vykonaného dokazovania, vychádzajúc najmä zo zistení a záverov znalkyne, súd konštatuje, že X. K. trpí duševnou poruchou, ktorá má trvalý charakter, a podľa záverov a zistení znalkyne, je možné skôr predpokladať zhoršenie jej zdravotného stavu vo vzťahu k jej duševnej poruche. Preukázané bolo, že X. K. nie je schopná v primeranej miere starať sa ani o svoj zdravotný stav, otázky súvisiace s bývaním, najmä nie je schopná dohliadať na pravidelné platby spojené s užívaním

bytu, neorientuje sa primerane v otázkach súvisiacich so zaobstarávaním bežných denných potrieb. Preukázané bolo, že X. K. sa vo svojej dôvere spoliehala doposiaľ na obstaranie záležitostí spojených s uhrádzaním nájmu bytu na iné osoby. Podľa nej, nemá dlh za bývanie, vybavovať to bola osoba menom Ľubo, avšak je zrejmé, že kontrolu stavu platieb a hospodárenia nevykonávala, a tak sa vystavila, rovnako ako jej rodina, riziku straty terajšieho bývania. Zo zistení a záverov znalkyne taktiež vyplýva, že X. K. je do značnej miery ovplyvniteľná inými osobami. V súvislosti s uvedeným zistením je posudzovanie jej spôsobilosti na právne úkony významným cieľom z pohľadu záujmu na ochrane jej životných potrieb a osobných záujmov, rešpektujúc prirodzené ľudské práva a slobody človeka. Obmedzenie spôsobilosti na právne úkony X. K. súd považuje za rozhodnutie, ktorým budú minimalizované, resp. eliminované ohrozujúce zásahy do jej práv, najmä majetkového charakteru, a súčasne, popri ustanovení opatrovníka - Mesta Liptovský Hrádok, bude garantovaná jej ochrana z hľadiska uspokojovania jej fyzických, sociálnych i materiálnych potrieb, poskytovania ubytovania, ošatenia, stravy, hygieny, lekárskej starostlivosti. Rozhodnutie slúži primárne k ochrane práv X. K., a nie k ochrane tretích osôb, resp. verejných orgánov. Súdom ustanovený opatrovník bude mať legitímne oprávnenie riešiť otázky podstatného významu, ktoré sú v záujme X. K.. V súvislosti so stanoviskom Mesta Liptovský Hrádok ku výkonu funkcie opatrovníka súd poukazuje na pôvodné vyjadrenie, ktoré mal súd k dispozícii, a ochotu mesta zdieľať starostlivosť o X. K.. Primárne sa javí byť ako potrebné vytvoriť stabilné podmienky bývania a poskytovania najmä lekárskej starostlivosti, nevylučujúc perspektívne i úvahy o umiestnení menovanej do zariadenia sociálnych služieb s garanciou obstarania všestrannej starostlivosti, keďže zo zistených skutočností vyplýva zanedbanie primeranej opatery X. K. vo viacerých smeroch. Na základe zistených skutočností súd rozhodol o obmedzení spôsobilosti na právne úkony menovanej v intenciách enunčiátu tohto rozsudku, pričom úlohou opatrovníka bude menovanú zastupovať pri právnych úkonoch, ktorých hodnota prevyšuje sumu 12,50 eur týždenne, pri právnych úkonoch, na ktoré X. K. nie je spôsobilá. Opatrovník je oprávnený spravovať jej majetok v bežných veciach, a ak nejde o bežnú vec, musí byť právny úkon schválený súdom. Taktiež je povinný podávať súdu správu o výkone funkcie opatrovníka a účet o správe majetku X. K..

32. O trovách konania súd rozhodol podľa § 52 Civilného mimosporového poriadku, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

33. V súlade s ust. § 251 ods. 1 CMP súd rozhodol súčasne o tom, že trovy dôkazov platí štát, pričom sa jedná najmä o trovy súvisiace s ustanovením a vylúčením znalkyne v konaní.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní od jeho doručenia na Okresnom súde Liptovský Mikuláš v piatich vyhotoveniach. Odvolanie môže podať účastník, v neprospech ktorého bolo rozhodnutie vydané. O odvolaní rozhodne Krajský súd v Žiline.

Popri všeobecných náležitostiach je potrebné v odvolaní uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Odvolanie možno odôvodniť tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie možno odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci.

Odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní.